

ΕΣΗΕΑ 12 Μαΐου 1993

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ - ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΑΚΕΤΟ DELORS

Η κατάσταση της οικονομίας μας και μετά την επικύρωση των Συμφωνιών του Μάαστριχτ τον Σεπτέμβριο και την συζήτηση στην Βουλή του προγράμματος σύγκλισης της Ελληνικής Οικονομίας τον Δεκέμβριο του 1992 δεν είναι στην επιθυμητή πορεία . Έτσι, η έγκαιρη, ενεργός και ισοτίμη συμμετοχή μας στην διαμορφούμενη ΟΝΕ προϋποθέτει α) σταθεροποιητική πολιτική που να οδηγεί πρωτίστως στην δραστική μείωση του πληθωρισμού και τον ουσιαστικό περιορισμό των ελειμμάτων του δημόσιου τομέα. β) χάραξη μιάς αναπτυξιακής στρατηγικής που θα διασφαλίζει την ανάκαμψη της επενδυτικής και οικονομικής δραστηριότητας. γ) η κατανόηση από όλους ότι η διεύρυνση των κοινωνικών ανισοτήτων αντιστρατεύεται την ανάπτυξη. Η ανάπτυξη προϋποθέτει την κινητοποίηση όλων των κοινωνικών δυνάμεων σε μια πανεθνική προσπάθεια αναβάθμισης της παραγωγικής δομής της χώρας μας. δ) Οικοδόμηση κλίματος διαλόγου και συναίνεσης μεταξύ των κοινωνικών εταίρων των μεθόδων αυταρχισμού και αλλαζονείας.

Αυτό το βασικό πλαίσιο αρχών και δεσμεύσεων δυστυχώς δεν υλοποιείται με αποτέλεσμα η Ελληνική Οικονομία να διανύει τον πέμπτο χρόνο ύφεσης και λιτότητας. Συνεχίζεται η παρατεταμένη οικονομική και κοινωνική κρίση για την οποία σε μεγάλο βαθμό ευθύνεται η άδικη και αναποτελεσματική πολιτική που εφαρμόζεται την τελευταία τετραετία.

Το κρισιμότερο πρόβλημα της οικονομίας μας είναι το υψηλό δημόσιο χρέος, που διευρύνει το έλλειμμα του δημόσιου τομέα. Τα μεγάλα ελλείμματα τροφοδοτούν τον πληθωρισμό και μέσα από την επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας και την διατήρηση των υψηλών επιτοκίων, καθλώνουν την οικονομική δραστηριότητα και αναστέλουν την αναπτυξιακή διαδικασία. Έτσι όλα τα μακροοικονομικά μας μεγέθη αποκλίνουν από τους τεθέντες στόχους. Για παράδειγμα:

- Ο πληθωρισμός κινείται με ετήσιο ρυθμό 16% και ο στόχος για μονοψήφιο πληθωρισμό στο τέλος του 1993 να φαίνεται ακατόρθωτος.
- Η βιομηχανική παραγωγή και τα πραγματικά εισοδήματα των εργαζομένων συνεχίζουν να μειώνονται.
- Η ανεργία αυξάνεται και πλησιάζει στο επίπεδο του 12% του εργατικού δυναμικού της χώρας.

Η αποτυχία της οικονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης οφείλεται σε δύο κυρίως παράγοντες:

1. Εσφαλμένη φορολογική πολιτική.

Κρίσιμα σφάλματα χαρακτήρισαν καταρχήν τη φορολογική πολιτική, που στηρίχθηκε σχεδόν αποκλειστικά στην έμμεση φορολογία. Οι αυξήσεις στην έμμεση φορολογία την τελευταία τριετία έχουν προσθέσει περίπου 10 μονάδες στον τιμάριθμο, και 6 μονάδες στα επιτόκια των εντόκων γραμματίων και των ομολόγων του δημοσίου. Η συνακόλουθη αύξηση των δαπανών εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους αποτέλεσε, και αποτελεί, τον κύριο παράγοντα διεύρυνσης των δημοσίων ελλειμμάτων και διόγκωσης του ίδιου του δημόσιου χρέους, πέρα από τις πολύ σημαντικές αποκλίσεις που σημειώθηκαν στην εκτέλεση των προϋπολογισμών. Αντίθετα, η ανοχή

της φοροδιαφυγής στοίχισε, την τελευταία τριετία, πολλές εκατοντάδες δισεκατομμύρια δραχμές που αν είχαν εισπραχθεί μαζί με τμήμα τουλάχιστον των 800 δισ. δρχ. βεβαιωμένων αλλά ανεξόφλητων οφειλών προς το δημόσιο, θα είχαν συμβάλει αποφασιστικά στη μείωση του ελλείμματος χωρίς τις πληθωριστικές και άλλες αρνητικές παρενέργειες των αυξήσεων στην έμμεση φορολογία. Επιπλέον οι έμμεσοι φόροι πλήττουν τα χαμηλά και μεσαία εισοδηματικά στρώματα και κατά συνέπεια, διευρύνουν τις κοινωνικές ανισότητες, ενώ η πάταξη της φοροδιαφυγής και ο περιορισμός της παραοικονομίας προωθούν ουσιαστικά την φορολογική δικαιοσύνη.

2. Έλειψη συνέπειας και αξιοπιστίας

Η αποτυχία της οικονομικής πολιτικής αντανακλά την έλειψη σταθερής γραμμής πλεύσης, που οδήγησε στην κατάρρευση της κυβερνητικής αξιοπιστίας. Η αδιάκοπη αιώρηση του βασικού στόχου της οικονομικής πολιτικής μεταξύ της μείωσης των ελλειμμάτων και της τιθάσευσης του "τέρατος" του πληθωρισμού, οι συστηματικές αποκλίσεις στην εκτέλεση των προϋπολογισμών, η εναλλαγή εισπρακτικών μέτρων, δραστικών μειώσεων των φορολογικών συντελεστών και νέων εισπρακτικών μέτρων, έχουν "ζαλίσει" την αγορά, με αποτέλεσμα τη διατήρηση υψηλών πληθωριστικών προσδοκιών και την απροθυμία ανάληψης επενδυτικών πρωτοβουλιών.

Η εμπειρία από την άσκηση οικονομικής πολιτικής την τελευταία τριετία, δεν επιτρέπει αισιοδοξία για την πορεία της οικονομίας μέχρι το τέλος του 1993. Η μείωση της αγοραστικής δύναμης των μισθωτών και των συνταξιούχων - λόγω του συνδυασμού αυξημένης φορολογικής

επιβάρυνσης και πενιχρών εισοδηματικών αυξήσεων - θα καθηλώσει τη ζήτηση σε χαμηλά επίπεδα, ενώ οι υψηλές πληθωριστικές προσδοκίες και η μονοπωλιακή συμπεριφορά του τραπεζικού συστήματος θα κρατήσουν το κόστος του χρήματος σε απαγορευτικά ύψη, με αποτέλεσμα τη συνέχιση της ύφεσης.

Η αποτελεσματική αντιμετώπιση του οικονομικού προβλήματος της χώρας και γενικότερα, η σύγκλιση στις συνθήκες που επικρατούν στις ευρωπαϊκές οικονομίες προϋποθέτουν μια διαφορετική προσέγγιση στη χάραξη και εφαρμογή της οικονομικής πολιτικής. Πρέπει, καταρχήν, να εξασφαλισθεί η ευρύτερη δυνατή κοινωνική συναίνεση στους βασικούς άξονες της πολιτικής. Οι εμπειρίες από το διεθνές, και ιδιαίτερα τον ευρωπαϊκό χώρο, δείχνουν ότι πολιτικές που προωθούνται χωρίς τη συναίνεση των ενδιαφερομένων κοινωνικών ομάδων ανατρέπονται, ή εκτρέπονται στην πορεία εφαρμογής τους, λόγω των συγκρούσεων ή ρήξεων που προκαλούν. Η συναίνεση προϋποθέτει την προώθηση μιας αντίληψης κοινωνικής δικαιοσύνης, και την καθιέρωση διαδικασιών κοινωνικού διαλόγου. Η κοινωνική δικαιοσύνη στη χώρα μας είναι συνώνυμη με τη φορολογική δικαιοσύνη και τη στήριξη του Κράτους Πρόνοιας, που οικοδομήθηκε κυρίως στη διάρκεια της περασμένης δεκαετίας. Έχει, για το λόγο αυτό, κρίσιμη σημασία να εφαρμοσθεί μια αποτελεσματική πολιτική πάταξης της φοροδιαφυγής και περιορισμού της παραοικονομίας, και να εξασφαλισθούν οι κοινωνικές δαπάνες και το επίπεδο των κοινωνικών υπηρεσιών. Πρέπει, παράλληλα, να διεξαχθεί ευρύς και ουσιαστικός κοινωνικός διάλογος ανάμεσα στην πολιτεία και τους εκπροσώπους των κοινωνικών φορέων, με στόχο τον καθορισμό των κατευθύνσεων της κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής για την ανόρθωση της οικονομίας και τη σύγκλιση προς τις συνθήκες της Κοινότητας.

Η παράταση της ύφεσης προκαλεί μεγάλη ζημιά στην παραγωγική βάση της οικονομίας μας. Επιβάλλεται, κατά συνέπεια, να αναληφθεί συντονισμένη δράση για την στήριξη της οικονομικής δραστηριότητας και την επιτάχυνση των επενδύσεων. Παράλληλα, πρέπει να εφαρμοσθούν οι κανόνες ανταγωνισμού στον τραπεζικό τομέα.

Η μεγάλη και συνεχιζόμενη απόκλιση μεταξύ των επιτοκίων καταθέσεων και χορηγήσεων δίνει το μέτρο της αναποτελεσματικότητας των μεγάλων κρατικών τραπεζών και εξηγεί, ταυτόχρονα, τα μεγάλα κέρδη των μικρών ιδιωτικών τραπεζών, που "προστατεύονται" έτσι από τα κρατικά ολιγοπώλια. Είναι φανερό ότι το τραπεζικό σύστημα είναι κατεξοχήν ο χώρος όπου πρέπει να ασκηθεί αντιμονοπωλιακή πολιτική ώστε να μειωθεί το κόστος του χρήματος και να τονωθεί η οικονομική, και ιδιαίτερα η επενδυτική δραστηριότητα. Γενικότερα, πρέπει να ανατραπεί η οικονομική φιλοσοφία που χαρακτηρίζει τη σημερινή κυβέρνηση. Οι αφελείς νεοφιλελεύθερες θεωρίες της δεκαετίας του '80 εγκαταλείφθηκαν ακόμα και στις χώρες όπου επιδιώχθηκε, χωρίς επιτυχία, η εφαρμογή τους. Στην Ευρώπη, στις ΗΠΑ, την Ιαπωνία, οι κυβερνήσεις σήμερα χρησιμοποιούν το κράτος για να παρεμβαίνουν στις οικονομικές λειτουργίες, με στόχο όχι την παράκαμψη των κανόνων της αγοράς, όπως συνέβαινε συχνά στο παρελθόν, αλλά την ενίσχυση των παραγωγικών συντελεστών μέσα από τη βελτίωση των υποδομών, την εκπαίδευση και επιμόρφωση του εργατικού δυναμικού, και την ανάπτυξη και εισαγωγή νέων τεχνολογιών. Η σημερινή κυβέρνηση παραμένει εγκλωβισμένη στα ξεπερασμένα δόγματα της περασμένης δεκαετίας και εμφανίζεται να διαθέτει μόνο μια αναπτυξιακή πολιτική, την ιδιωτικοποίηση, που όταν προωθείται τυφλά δεν οδηγεί πουθενά.

Επιβάλλεται να αποκατασταθεί η αξιοπιστία της οικονομικής πολιτικής. Πρέπει να τεθεί τέρμα στη διαρκή εναλλαγή και αιώρηση στόχων και μέτρων πολιτικής. Η αποτελεσματικότητα προϋποθέτει σχεδιασμό μακράς πνοής, σταθερότητα και συνέπεια. Μόνο με αυτές τις συνθήκες θα συνεργασθούν οι κοινωνικές ομάδες στην εφαρμογή της πολιτικής, οι εργαζόμενοι θα πιστέψουν στην προοπτική της ανάκαμψης, οι επιχειρηματίες θα αναλάβουν τους κινδύνους φιλόδοξων επενδυτικών πρωτοβουλιών, ο απλός πολίτης θα ανακτήσει την εμπιστοσύνη στο κράτος διεκδικώντας τα δικαιώματα και εκπληρώνοντας τις υποχρεώσεις του.

Συμπερασματικά η αναπτυξιακή στρατηγική μας κάτω από τις προϋποθέσεις που ανέφερα θα πρέπει να επιδιώκει:

- Την εξασφάλιση πόρων για την προώθηση των παραγωγικών επενδύσεων
- Την ανύψωση του τεχνολογικού επιπέδου του παραγωγικού δυναμικού της χώρας.
- Την κινητοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.
- Την ανασυγκρότηση του θεσμικού πλαισίου και την αναμόρφωση της Δημόσιας Διοίκησης.
- Αποκέντρωση, Διοικητική Μεταρρύθμιση, Περιφερειακή Συγκρότηση και Παραγωγική Αξιοποίηση των πόρων (Κοινοτικών και Εθνικών) είναι απαραίτητο να συμβαδίσουν με την συγκρότηση ενός μαζικού κινήματος ανάπτυξης, το οποίο θα εκφράσει το σύνολο των δυνάμεων του ελληνικού λαού.

Παράλληλα κοινωνική δικαιοσύνη και προστασία του δομημένου και φυσικού περιβάλλοντος θα πρέπει να προσδιορίζουν τον προοδευτικό προσανατολισμό των προσπαθειών μας.

ΠΑΚΕΤΟ DELORS II

Η παραγωγική αξιοποίηση των πόρων του Πακέτου DELORS II συνδέεται με την τελευταία ίσως ευκαιρία σύγκλισης της οικονομίας μας με αυτήν της Κοινότητας και σηματοδοτεί την ουσιαστική αλλαγή της οικονομικής πολιτικής της χώρας μας.

Για να επιτευχθούν οι στόχοι του Μάαστριχτ και να λειτουργήσει η Ενιαία Εσωτερική Αγορά απαιτείται η ανάπτυξη όλων των καθυστερημένων χωρών και περιοχών της Κοινότητας.

Τα μέσα για την υλοποίηση των νέων Κοινοτικών φιλοδοξιών, δηλαδή οι θεσμικές δεσμεύσεις του Μάαστριχτ αποτελούν το λεγόμενο Πακέτο DELORS II.

Οι ουσιώδεις πτυχές του είναι :

- Η οικονομική και κοινωνική συνοχή.
- Η δημιουργία περιβάλλοντος ευνοϊκού για την Ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα.
- Οι εξωτερικές δράσεις.

Η υιοθέτηση του Πακέτου DELORS II στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Εδιμβούργου, αποτελεί μια συμβιβαστική απόφαση με κυρίαρχα στοιχεία :

- α) Την μειωμένη αύξηση του ανωτάτου ορίου του κοινοτικού προϋπολογισμού. Παγώνει το '93 και '94 στο σημερινό επίπεδο του 1,20% του Κοινοτικού ΑΕΠ και στη συνέχεια ^{αυξάνεται} ώστε το 1999 να φθάσει το 1,27% έναντι 1,37% της αρχικής πρότασης.
- β) Την επιμήκυνση της διάρκειας εφαρμογής των μέτρων του Πακέτου από 5 σε 7 χρόνια, με παράλληλη μείωση των ετήσιων χρηματοδοτήσεων.

γ) Την διερεύνηση των ασθενέστερων οικονομικά περιοχών (Στόχοι 1 και 5β) με όλα τα LANDERS της πρώην Ανατολικής Γερμανίας, του Ανατ.Βερολίνου και μερικών άλλων Κοινοτικών περιοχών, πράγμα που επιδρά δυσμενώς στην κατανομή των κονδυλίων προς τα Κ/Μ και τις περιφέρειες του "Κοινοτικού Νότου".

Το σύνολο των πόρων για τα Διαρθρωτικά Ταμεία (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, FEOGA-ORIENT) προβλέπεται για την 7ετία 1993-99 σε: 141.471 MECU και εξ αυτών για τις διαρθρωτικές δράσεις του Στόχου 1: 93.346 MECU. Αντίστοιχα η προικοδότηση του Ταμείου Συνοχής ανέρχεται σε 15.150 MECU. Η Ελλάδα ολόκληρη αποτελεί περιοχή Στόχου 1.

Γενική παρατήρηση : Είναι ελάχιστο το ποσοστό του Κοινοτικού ΑΕΠ που διατίθεται για την άσκηση των κοινοτικών πολιτικών, την ανάπτυξη και την οικονομική σύγκλιση. Συνεπώς το παιχνίδι παίζεται αλλού και η διάσταση αυτή δεν πρέπει να μας διαφεύγει.

Πρόκειται όμως περί πακτωλού πόρων, όπως πολλοί ισχυρίζονται ; Πιστεύω όχι. Και αυτό γιατί στην περίπτωση της μη ύπαρξης του ΙΙ Πακέτου και με δεδομένο ότι οι Κοινοτικές πολιτικές (όπως η ΚΑΠ) συνεχίζονται, θα συνεχίζετο και η χρηματοδότησή τους.

Έτσι, για τα Διαρθρωτικά Ταμεία και με την υπόθεση της μηδενικής αύξησης της μέχρι το 1999 (περίοδος '94-'99) θα διεισθύνοντο :

$$6 \times 19.770^{+} = 118.620 \text{ MECU έναντι}$$

141.471 MECU του συμβιβασμού του Εδιμβούργου,

δηλαδή 22.851 MECU επί πλέον.

./.

+ Προκοδότηση 1993 που μετρά στο Ι Πακέτο DELORS

Το αναμενόμενο μερίδιο της Ελλάδος για διαρθρωτικές δράσεις δεν ξεπερνά τα 17.000 MECU συμπεριλαμβανομένων και των πόρων του Ταμείου Συνοχής.

Για τον επακριβή καθορισμό του μεγέθους αυτού από την COMMISSION θα πρέπει να περιμένουμε λίγο ακόμη, αν και οι εφημερίδες της 25.4.1993 ανεβάζουν το ύψος του σε 950 δισ.δρχ. για την 7ετία 1993-99 από τα οποία τα 805 δισ.δρχ. θα δοθούν από την Κοινότητα.

Ο Πρόεδρος DELORS παρουσιάζοντας τις αρχικές προτάσεις του ισχυρίστηκε ότι αυτές αποτελούν το MINIMUM για την επίτευξη των στόχων της σύγκλισης. Διαπιστώνεται λοιπόν ότι ο συμβιβασμός του Εδιμβούργου περιόρισε δραστικά τις MINIMUM αυτές δυνατότητες.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ

Διαφορές ανάμεσα στις Πιστώσεις που αρχικά προτάθηκαν για τα Διαρθρωτικά Ταμεία και σ' αυτές που εγκρίθηκαν τελικά στο Εδιμβούργο (Τιμές 1992 και τα ποσά σε εκατ. ECU)

	Αρχικές Προτάσεις DELORS	Κονδύλια που εγκρίθηκαν στο Εδιμβούργο	Διαφορά
1993	19.770	19.777	+ 7
1994	20.990	20.135	- 855
1995	22.930	21.480	- 1.450
1996	24.870	22.740	- 2.130
1997	26.800	24.026	- 2.774
ΣΥΝΟΛΟ I	115.360	108.158	- 7.202
1998	26.800 ⁺⁺	25.690	- 1.110
1999	26.800 ⁺⁺	27.400	+ 600
ΣΥΝΟΛΟ II	168.960	161.248	- 7.712

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : ++ Στην απαισιόδοξη περίπτωση καμιάς αύξησης το 1998 και 1999.

Η απόφαση του Εδιμβούργου επιδρά ιδιαίτερα περιοριστικά στη χρηματοδότηση της ΚΑΠ (FEOGA-Εγγυήσεις).

Οι εξουσίες της COMMISSION ενδυναμώθηκαν και μπορεί να κάνει χρήση τους όταν εκτιμά υπέρβαση των γεωργικών δαπανών (υπέρβαση από την ετήσια πρόβλεψη του FEOGA-Εγγυήσεις).

Το στοιχείο αυτό θέτει σε ιδιαίτερο κίνδυνο τα γεωργικά εισοδήματα, τα οποία δέχονται σωρευτικά τις αρνητικές επιπτώσεις από τις αναμορφώσεις της ΚΑΠ, παράλληλα με αυτές που απορρέουν από τις εξελίξεις στη GATT.

1ο ΠΑΚΕΤΟ DELORS, Κ.Π.Σ. 1989-1993 : 6.667 MECU σε τιμές 1989

Η εφαρμογή του 1ου Κ.Π.Σ. δεν έτυχε μέχρι σήμερα διεξοδικής αξιολόγησης και ελλείπουν παντελώς μακροοικονομικά αποτελέσματα (θύτε από το ΚΕΠΕ), στοιχείο που θέτει υπό κρίση τον καθορισμό της αναπτυξιακής στρατηγικής και του ΙΙ Κ.Π.Σ.

Στο 1ο Κ.Π.Σ. (με κατανομή πόρων 78% Εθνικό και 22% περιφερειακό σκέλος) παρατηρήθηκε σημαντική υστέρηση στην πορεία των μεγάλων έργων εθνικού επιπέδου. Έτσι, στο τέλος του 1992 η Επιτροπή Παρακολούθησης του 1ου Κ.Π.Σ. αναγκάστηκε να περικόψει δραστικά τους προϋπολογισμούς τους και να διαθέσει τους πόρους προς την περιφερειακή κατεύθυνση.

Οι περιφερειακές δράσεις στην πλειοψηφία τους, αποτελούμενες από έργα μικρής εμβέλειας δεν έδωσαν τη δυνατότητα ουσιαστικής αναπτυξιακής παρέμβασης στην Περιφέρεια.

Οι πόροι του Ε.Κ.Τ. κατευθύνθηκαν σε κοινωνικά επιδόματα χωρίς αναπτυξιακή προοπτική ενώ "αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες" συστάθηκαν και αναλαμβάνουν κοινοτικά προγράμματα σαν "ενδιάμεσοι φορείς" ουσιαστικά κερδοσκοπώντας στους κοινοτικούς πόρους.

Τέλος, ο ρόλος του αξιολογητή και διαχειριστή των προγραμμάτων από ιδιωτικές εταιρείες δεν βοήθησε στον επιθυμητό βαθμό.

Πρόσφατες εκτιμήσεις που είδαν το φως της δημοσιότητας ειβεβαιώνουν το γεγονός ότι από το 1ο Κ.Π.Σ. δεν είχαμε ανάπτυξη.

Κάποια μόνον πραγματική ανάπτυξη παρουσιάζει η Κρήτη και τα Ιόνια Νησιά.

Ειδικότερα, πρέπει να τονισθεί ότι ούτε τα ΜΟΠ δεν ολοκληρώθηκαν. Έτσι, το ΜΟΠ Ανατ.Αττικής έχει υλοποιηθεί κατά 50% ενώ το ΜΟΠ Δυτ. Μακεδονίας και Θράκης εμφανίζει σημαντική καθυστέρηση, το ίδιο και το ΜΟΠ Αιγαίου.

Οι "Οδικοί Άξονες" έργα με σημασία πολλαπλασιαστική από τη συγκυρία δεν προχωρούν (προβλήματα με τις απαλλοτριώσεις) ζαχέως.

Το "Περιβάλλον" εμφανίζει μειωμένη απορροφητικότητα πόρων (κάτω του 60%).

Επίσης, τα προγράμματα CRASH του ΟΤΕ, Έρευνα και Τεχνολογία, Ανταγωνιστικότητα των Επιχειρήσεων ακολουθούν την ίδια πορεία.

Το 1ο Κ.Π.Σ. υπήρξε μια χαμένη ευκαιρία για την αναπτυξιακή προοπτική της χώρας.

Η έλλειψη στρατηγικής και στόχων στο σχεδιασμό του και η μη ύπαρξη μέσων (θεσμών) για την παρακολούθησή του έφεραν τα προαναφερθέντα αποτελέσματα.

Το μόνο κριτήριο αλλά και κυβερνητικό επιχείρημα "Ανάπτυξη", ή απορροφητικότητα των κοινοτικών πόρων" που κυριάρχησε την περίοδο 1989-93 δεν διασφάλισε ούτε καν αυτή την απορρόφηση των διαθεσίμων. Την ίδια κριτική στάση θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει και για τις πριν του 1989 εποχές κύρια στον αγροτικό τομέα. Βεβαίως, οι τότε παροχές ενίσχυσαν την εισοδηματική κατάσταση των Ελλήνων αγροτών συμβάλλοντας στο κλείσιμο της ψαλίδας μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών.

Η Κυβερνητική πολιτική στην κατανομή των πόρων του Πακέτου DELORS II.

Η εμπειρία αυτή δεν δίδαξε την κυβερνητική πλευρά για την προετοιμασία του 2ου Κ.Π.Σ. Έτσι, επιλέγεται μια διαδικασία αδιαφανής άκρως εξηρητημένη από την κεντρική εξουσία και τις επιθυμίες της, ενώ εξακολουθεί να απουσιάζει μια στρατηγική ανάπτυξης. Στόχος η απορρόφηση και με κάθε τρόπο νομή πόρων εν όψει επερχόμενων εκλογών. Το 2ο Πακέτο DELORS τάσσεται ως νέο ELDORADO προς κατάκτηση.

Οι συζητήσεις εξακολουθούν να διεξάγονται σε υπηρεσιακό επίπεδο, στα πλαίσια της Συντονιστικής Διυπουργικής Επιτροπής (ΣΔΕ).

Στην παρούσα φάση :

1. Οι διαγραφόμενες κατανομές για Έρευνα και Τεχνολογία ανέρχονται σε 120 δις, επί συνόλου Κ.Π.Σ. 6,75 τρις. παρά την αρχική πρόταση της Σ.Δ.Ε. για 150 δις όταν ο πολιτισμός και αθλητισμός, ύστερα από παρέμβαση της κ. Υπουργού καταλαμβάνει ποσό 180 δις. Ερώτημα γι' αυτή καθ'εαυτή την συμβολή αυτών των έργων στη σύγκλιση της οικονομίας (90 δις για πάρκο στύλων Ολυμπίου Διός-Πλάκας).

2. Η Ενέργεια και Βιομηχανία παίρνουν 520 δις εκ των οποίων 290 δις η Ενέργεια (ήτοι 160 δις το Φυσικό Αέριο και 130 δις τα Υδροηλεκτρικά του Αχελώου. Έτσι, η βιομηχανία θα απορροφήσει 230 δις, δηλαδή μόλις 50 δις παραπάνω από τον Πολιτισμό και Αθλητισμό.
3. Στις μεταφορές, το ύψος των έργων σε 2.469 δις (μαζί με το Ταμείο Συνοχής) αμφισβητείται σοβαρά κατά πόσο υπάρχουν οι αντικειμενικές δυνατότητες υλοποίησής του. Επιβεβλημένη η ιεράρχηση προτεραιοτήτων και όχι η ιεράρχηση ευκολιών διεκπεραίωσης.
- Τέλος, τα ποσά που διατίθενται για ανθρώπινους πόρους 1.477 εκατ. ECU. Σημασία ωστόσο έχει πως αξιοποιούνται αυτά τα ποσά σε ποιές κατευθύνσεις επιδιώκεται η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού.
- Από αποσπασματικές δηλώσεις και αναγγελίες Κυβερνητικών παραγόντων είναι προφανές ότι ο σχεδιασμός διέρχεται μέσα από πιέσεις κεντρικής εξουσίας και περιφερειακών πελατειακών ή κομματικών εξαρτήσεων, μέσα από συγκρούσεις Υπουργών και κομματικών παραγόντων.
- Στην τελευταία φάση ανατρέπεται άρδην από την εξαγγελία του Πρωθυπουργού στη Βουλή όπου εξαγγέλλονται έργα που ούτε καν είχαν τεθεί στο τραπέζι των συζητήσεων, με αποτέλεσμα να επιχειρείται η αναμόρφωση του σχεδιασμού την τελευταία στιγμή, σύμφωνα με την ομιλία του Πρωθυπουργού στη Βουλή :
- Μεταβολές που το εφικτό της υλοποίησής τους αμφισβητείται μέσα στα ίδια τα θεσμοθετημένα ανώτατα όργανα της διοίκησης που χειρίζονται το 2ο Πακέτο DELORS (Σ.Δ.Ε.).

Ακόμη ατέρμονες συζητήσεις για ποσοστά κατανομής μεταξύ Εθνικού και Περιφερειακού Σκέλους του Κ.Π.Σ. ενώ αυτά θα έπρεπε να προκύπτουν ως παρεπόμενα μιας συνολικής αναπτυξιακής αντίληψης και όχι αντίστροφα.

Συμπέρασμα : Είναι αβέβαιο αν όλοι αυτοί οι σχεδιασμοί συμβάλλουν στο σύνολό τους στην οικονομική ανάπτυξη και στη σύγκλιση της οικονομίας μας με αυτές της Κοινότητας και αν η Κοινότητα αποδεχθεί την χρηματοδότησή τους.

Ειδικότερα ως προς το Ταμείο Συνοχής :

1. Ανατρέποντας κάθε παραδεκτή μέθοδο προσέγγισης, σχεδιασμού και ιεράρχησης, κυριαρχεί το κριτήριο : Τί προλαβαίνουμε να παρουσιάσουμε μέχρι τις επόμενες εκλογές ;
Η ανετοιμότητα και η αβεβαιότητα για την ομαλή πορεία των έργων καταφαίνεται και από την δεδηλωμένη πρόθεση των Υπηρεσιών να ακολουθήσουν και πάλι μεθόδους που θα επιτρέπουν μεταφορές πόρων από έργα σε άλλα έργα, άμεσης αποδοτικότητας.
2. Προτείνεται η ένταξη έργων χωρίς να είναι πλήρεις ή και σε ορισμένες περιπτώσεις να μην υπάρχουν οι αναγκαίες για την ένταξη κοινωνικοοικονομικές και περιβαλλοντικές μελέτες, βάσει των οποίων θα έπρεπε η Πολιτεία να κρίνει την επιλογή τους για ένταξη στο Ταμείο Συνοχής. Με ποιά λοιπόν κριτήρια επιλέγησαν ; Οι μελέτες αντιμετωπίζονται ως φορτίο που πρέπει να το ξεπεράσουμε και όχι ως όργανο στρατηγικής και ανάπτυξης.
3. Στον συνολικό προγραμματισμό οδικών αξόνων η θράκη απουσιάζει παντελώς ενώ στις προτεραιότητες εντάσσεται ο Βόρειος άξονας της Κρήτης.

4. Επί συνολικού προϋπολογισμού περίπου 805 δις για τις μεταφορές και το περιβάλλον, προβλέπονται μόνο 10 δις για προστασία φυσικού και δασικού περιβάλλοντος.
5. Η παντελής απουσία περιβαλλοντικής πολιτικής και προβληματισμού φαίνεται στην αποκλειστική σχεδόν διάθεση των 245 δις του Περιβάλλοντος σε αποχετεύσεις 149 δις, υδρεύσεις 75 δις, και απορρίματα 11 δις. Για το Λεκανοπέδιο Αττικής δεν υπάρχει η παραμικρή περιβαλλοντική πρόβλεψη.

Χαρακτηριστικό είναι επίσης ότι εγκαταλείπεται η σιδηροδρομική σύνδεση της Δυτ.Ελλάδος καθώς και η βελτίωση του οδικού άξονα Αντι-ρίου-Αλβανικών συνόρων.

Για την ανάπτυξη των λιμένων θα διατεθούν μόνο 13 διςδρχ. Έτσι, θα βελτιωθεί η υποδομή των λιμένων Πειραιά, Πάτρας, Θεσσαλονίκης, Αλεξανδρούπολης και Ηγουμενίτσας. Παραλείπεται τελείως η αναβάθμιση του Λιμένος της Πρεβέζης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ : Το Πακέτο DELORS II προσφέρει στη χώρα μας την ευκαιρία να πραγματοποιήσει ένα αναπτυξιακό άλμα. Η αξιοποίηση αυτής της ευκαιρίας προϋποθέτει την θεσμοθέτηση και ενεργοποίηση μιας ουσιαστικής και αποτελεσματικής διαδικασίας προγραμματισμού, απαλλαγμένης από διοικητικές δυσλειτουργίες και πελατειακές σκοπιμότητες.

Μπορούμε να αξιοποιήσουμε την μεγάλη αναπτυξιακή αυτή ευκαιρία της δεκαετίας του 1990. Η αλλαγή πολιτικής με άλλη αναπτυξιακή κουλτούρα είναι ίσως η κρισιμότερη προϋπόθεση για την μεγιστοποίηση της της αναπτυξιακής συμβολής του Πακέτου DELORS II.